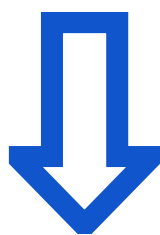


# první E-book integračního sociálního podnikání



**Inovativní trendy řízení sociálních  
podniků a družstev  
20.- 21.dubna 2017**

Podpora sociálního dialogu, KZPS ČR, Ergoeduka



## KULATÉ STOLY

„Roundtables“ jsou diskuse u kulatých stolů s odborníky z oblasti sociální ekonomie, organizované vzdělávacím centrem Ergoeduka, pro zaměstnavatele, sociální partnery, zástupce základen asociací, sdružení i reprezentantů veřejné správy a ostatních subjektů.

Současná situace v segmentu zaměstnávání osob se zdravotním postižením není v dlouhodobém horizontu udržitelná a nepomáhá tomu ani připravovaný zákon o sociálním podnikání. Proto se sešli zástupci uvedených cílových skupin ke kulatému stolu diskutovat o možných řešeních.



Roundtable na téma Inovativní trendy řízení sociálních podniků a družstev byl organizovaný v rámci aktivit Podpory sociálního dialogu. Kulatý stůl byl uspořádán jako soubor přednášek s následnou otevřenou diskusí.

## Obsah

1. Úvod	5
2. Cíle	6
3. Cílové skupiny	8
4. Realizace	9
5. Základní témata	10
6. Současný stav	12
Teze: Prostředí, stav, realita a očekávání	12
Legislativní přístupy a reforma podpory ISP se zaměřením na OZP (od 2011 do 2020)	18
7. Diskuse, shrnutí hlavních okruhů	26
8. Závěr	27

# 1. Úvod

Celkem se zapojilo 20 zaměstnavatelů, sociálních partnerů, zástupců členských základů asociací a sdružení včetně reprezentantů MPSV ČR a ÚP ČR.



**Zadavatel:** Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů České republiky

**Organizátor:** Ergoeduka, vzdělávací centrum

**Realizátor:** Ergotep CSR Institut o.p.s., Proseč

## 2. Cíle

**Zahájit efektivní sociální dialog** s využitím zpětné vazby přímo mezi cílovými skupinami, který následně povede ke vzájemnému přenosu a výměně informací, podnětů s dalšími relevantními subjekty.

**Iniciovat** větší propojení, která mají napomoci řešení problémů sociálního podnikání.

**Seznámit** účastníky s oblastí sociální ekonomiky se zaměřením na vymezení integračního sociálního podnikání v zájmu sjednocení pohledu účastníků kulatého stolu.

**Nabídnout** účastníkům filozofický přístup k problematice sociálního podnikání.

**Představit** účastníkům integrační sociální podnik (dále jen „ISP“) s prezentací základních organizačních, obchodních, personálních a technologických konceptů řízení.

**Zvýšit** povědomí o možnostech podpor sociálního podnikání.

**Prezentovat** sociální podnikání jako pozitivní alternativu k aktuálnímu vývoji ve společnosti a perspektivu prosperity společnosti.

## 3. Cílové skupiny

- Zaměstnavatelé
- Sociální partneři
- Zástupci základen asociací, sdružení
- Reprezentanti MPSV ČR a ÚP ČR



## 4. Realizace

**Název: Inovativní trendy řízení sociálních podniků a družstev** organizovaný v rámci aktivit Podpora sociálního dialogu

**Termín: 20. 4. - 21. 4. 2017** vzdělávací centrum Ergoeduka Proseč, formou kulatého stolu

## 5. Základní témata

Nosným programem bylo **představení ISP, družstva Ergotep**, který si na tuzemském trhu upevnil pozici českého lídra. Dalším bodem byl aktuální stav **legislativního ukotvení sociálního podnikání** v ČR. Proběhla i praktická ukázka procesů řízení ISP (exkurze v Ergotepu).

**V návaznosti na představení ISP Ergotep byla diskutována následující témata:**

- Sociální ekonomika a vymezení ISP
- Řízení obchodních a IT procesů v ISP a využití CSR role ISP
- Význam a role doprovodné sociální služby v sociálním podnikání
- Proces změny ZZP na ISP
- Personální procesy v ISP, praktické ukázky uplatnění osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“) a jejich osobního rozvoje

- **Zásady úspěšného řízení ISP**

**(Lektor: Bc. Petr Herynek, předseda družstva Ergotep)**

- **Legislativní přístupy a reforma podpory ISP se zaměřením na OZP (od 2011 do 2020)**

**(Lektor: Mgr. Karel Machotka, právník)**

## 6. Současný stav

### **Teze: Prostředí, stav, realita a očekávání**

- Nekoordinovaný proces rehabilitace OZP, podporována cesta z nemoci či úrazu do invalidního důchodu a pasivity. Následně je obtížné motivovat člověka k práci, aktivitě a k osobnímu rozvoji.

[Odkaz 1:](#) Výzkumná zpráva - screening oblastí rehabilitace OZP.

VÚ Práce a sociálních věcí v roce 2017 zpracoval zprávu z podkladů z roku 2015. Screening ukazuje na velmi nerovnoměrnou intenzitu jednotlivých fází rehabilitace z pohledů kapacit i financí. Zpráva slouží jako podklad pro řešení prostupného systému sociálních služeb a pracovní rehabilitace a pro legislativní řešení systému koordinace rehabilitace v ČR.

- Důsledkem jsou nežádoucí tendence jak v samotné zaměstnanosti OZP, tak i ve struktuře, zaměření a chování zaměstnavatelů zdravotně postižených (dále jen „ZZP“), zejména v růstu počtu OZP zaměstnaných na podporovaném trhu

práce v oborech, které mohou obtížně přispívat k žádoucímu profesnímu rozvoji a integraci na volný trh práce (hlídací služby, úklidové práce...).

- Díky absenci skutečné sociálně pracovní terapie, respektive přípravě k práci v reálném prostředí kvalitních ISP a nepodporování tranzitních programů, stále řada ZZP plní pouze roli zaměstnávání a tuto roli není bez konkurenceschopnosti v podnikání schopna dlouhodobě udržet.

[Odkaz 2:](#) *Tvorba a ověření modelu „tranzitního programu“ pracovního začlenění OZP*

Návrh zpracovaný pro jednání pracovní skupiny MPSV ČR a sociálních partnerů zástupci KZPS ČR (AZZP ČR a SČMVD). Je motivován zahraničními zkušenostmi a snahou vytvořit vhodný mezičlánek mezi podporovaným a volným trhem práce, obvyklý v zahraničních modelech.

- Na druhém pólu portfolia ZZP se pohybují technicky a podnikatelsky vyspělé typy ZZP, které však nejsou bez vnějšího rozvojového kapitálu dlouhodobě schopny globální konkurence.

[Odkaz 3:](#) Podpora technického rozvoje, obnovy HIM a kvality pracovních míst OZP u ZPP50%+

Podklad z roku 2016 zpracovaný pro jednání pracovní skupiny MPSV ČR a sociálních partnerů zástupci KZPS ČR (AZPP ČR a SČMVD) pro jednání o možných formách podpory technického rozvoje ISP v ČR.

- Vzniká řada nových sociálních podniků, částečně s podporou grantových výzev OPZ a IROP, převážně z prostředí neziskového sektoru, většina z nich se orientuje také na cílovou skupinu OZP, větší část však má problémy s podnikatelským rozvojem.
- Kritéria pro získání příspěvků dle § 78 i kritéria pro získání grantů na vznik a rozvoj sociálních podniků se orientují pouze na znaky a projevy, nikoli na procesy a hodnoty, které by se staly základem skutečného sociálního podnikání a využily příležitostí.

[Odkaz 4:](#) Rozpoznávací znak pro vymezení ISP „Reinvestice minimálně 50 % vytvořeného zisku sociálního podniku“

Analýza - vytipování sporných bodů k jednoznačnému výkladu tohoto kritéria pro posuzování statutu sociálního podniku pro účely grantové podpory (OPZ ESF, MPSV ČR) a pro věcný záměr zákona o sociálním podniku (Úřad vlády ČR).

- Společenská objednávka a očekávání jsou poznamenána zkreslenými představami a mediálním obrazem ZZP a sociálních podniků spíše k charitativnímu pojetí - nikoli jako skutečné podniky. Podobně zkreslené jsou představy o pracovním potenciálu a možnostech profesního rozvoje OZP.

Vědomě nebo podvědomě převládá názor, že vznik a rozvoj sociálního podniku je přímo úměrný objemu financí vložených do jeho založení a do příspěvku na udržení pracovních míst znevýhodněných osob. Je podceňována role vnitřních procesů, individuálně přizpůsobených potřebám znevýhodněných zaměstnanců.

Cca 3000 ZZP v privátním sektoru využívajících podpory z veřejných financí tvoří nejméně 90 % specifických zaměstnavatelů, z toho 95 % je zaměřeno na cílovou skupinu OZP (garantovaná

podpora). Z tohoto počtu cca jen 10 % jsou ISP (splňující znaky sociálního podniku).

Marginální část tvoří ostatní sociální podniky zaměřené na oblast enviromentální, komunální služby, kulturu a další.

Jen velmi málo OZP (resp. jinak znevýhodněných osob) je podnikatelů nebo pracujících v managementu v kvalifikačně vyšších pozicích sociálního podniku. Nízká motivace OZP a nízký stupeň profesního rozvoje je přímým důsledkem.

Stagnace systému podpory po roce 2010 tento stav konzervovala, mění se struktura profesí od kvalifikačně a technicky náročných k masivnímu rozvoji facilitních služeb s prvky agenturního zaměstnávání, k jednoduchým činnostem závislým na zadavateli a nízké nominální mzdě za ceny blížíci se dumpingu.

ZZP využívající zákonné podpory pracovních míst OZP se zaměřují pouze na jedinou stránku společensky prospěšné role: zaměstnanost OZP (vytvoření a udržení pracovních míst). Naopak stranou a nevyužité zůstávají role:



- integrační personalistiky zaměřené na motivaci a osobní rozvoj,
- využití principu společenské odpovědnosti zaměřené na obchodní prostředí a vztahy,
- využití synergie s místním a regionálním rozvojem,
- spolupráce se speciálními školami.

**Závěr k první části:** Společenské vymezení problému integračního sociálního podnikání ve vztahu k OZP je možné jen na základě pochopení podstaty ze strany odborné veřejnosti, politiků a státní správy.

Aplikace vědeckých přístupů opírajících se o zkušenosti z prostředí vyspělých zemí zatím nepřináší efekt, protože postrádají praktickou oporu a nevycházejí z reálného sociálního a podnikatelského - tržního prostředí České republiky.

Klíčová je a bude rovnováha podnikatelské úspěšnosti a naplňování sociálních cílů, které bez zdrojů z podnikání nelze zajistit.

## Legislativní přístupy a reforma podpory ISP se zaměřením na OZP (od 2011 do 2020)

Aktuální situace legislativního rámce podpory „chráněného“ trhu práce (ZZP50%+) a sociálního integračního podnikání.

- Status quo zákona o zaměstnanosti
- Legislativní změny v procesu schvalování (2018)
- Diskutované další změny v návrhu
- Věcný záměr zákona o sociálním podniku

Pozitiva, rizika a hrozby projednávaných a navrhovaných změn legislativy:

- zjednodušení administrativy na obou stranách (pozitivní),
- změna kritérií podpory z kvantity na kvalitu (pozitivní, ale nutno dopracovat do exekutivy).

Katalyzátorem je nutnost změnit princip a přístupy, vč. změny informačního systému a přístupu a pohledu lidí (exekutiva i příjemci podpory).

Využitelná část ze 4letého volebního období (2,5-3 roky) neumožňuje prosadit složitější a hlubší změny legislativy (negativní - brzda).

Nestačí pouze změny ZoZ (návaznost na systémy sociální a koordinaci rehabilitace) - komplikuje návrhy změn.

### **Projednávané návrhy (změna části 3 zákona o zaměstnanosti v § 75-78):**

- je nezbytné doplnit prováděcí předpis a/nebo metodiku o podrobnější postupy ke zpracování ročních zpráv a využívání veřejného seznamu,
- výroční zpráva musí nezpochybnitelně a kvalitně zachytit PROCESY, nikoli „kritéria“ chování ZZP (ISP).

Směr dalšího vývoje legislativy musí akceptovat vícerozměrné vnímání ZZP (ISP):

- zaměstnanost znevýhodněných osob + osobní rozvoj cílové skupiny + kvalita podnikání,
- tato hlediska nemůže posoudit a zajistit „jen“ MPSV ČR a ÚP ČR,

- v systému uznání a výročních zpráv musí být založeny prvky pro kvalitativní hodnocení procesů a pro hodnocení synergie nástrojů.

*Pozn.: jedná se o analogii např. u start-up projektů s venture kapitálem, v jednodušším a jednotném pojetí.*

[Odkaz 5:](#) *Zákon o zaměstnanosti ve znění k 1. 4. 2017*

Výtah částí zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, platných k 1. 4. 2017, v roce 2017 (2018) je předpoklad schválení dalších nejméně dvou novel, které mohou významně změnit obsah přílohy.

## **Věcný záměr zákona o sociálním podniku**

[Odkaz 6:](#) *Věcný záměr zákona o sociálním podniku - verze 1. čtvrtletí 2017*

Věcný záměr zpracovaný v gesci Úřadu vlády ČR, o němž probíhá diskuse a připomínkové řízení, návrh do paragrafového znění může doznat v průběhu roku 2017 (2018) dalších změn.

Cílem musí být kromě vyjasnění definic, pojmů především vytvořit základ pro zvýšení samostatnosti, podnikavosti a nezávislosti podnikatelských aktivit s transparentním společensky odpovědným obsahem a dopadem.

Stávající projednávaný návrh klade důraz na správní proces (statut, veřejný registr) plus eventuální benefity, nikoli na hodnoty a na kvalitu společenského prospěchu.

Zdroje financování podpory a rozvoje

- konzervativní formou obligatorních nebo účelově vázaných příspěvků (nejen pozitivní, ale i demotivační účinek),
- vyšší míra využití slev na odvodech = snížení nákladů práce OZP a osob zdravotně znevýhodněných (dále jen „OZZ“),
- problém doby uplatnění (trvale, dočasně, s degesí apod.),
- i v zahraničí hojně využívané modely daňových slev (i ve více úrovních),

- daňové slevy možné i v kombinaci s finančními a rozvojově - investičními nástroji,
- námětem může být i smíšený mimorozpočtový zdroj (fond) využívající kombinace veřejných, privátních „goodwill“ prostředků, včetně využití principu svépomoci samotných sociálních podnikatelů.

## **Zákon o zadávání veřejných zakázek - novela 2016**

Přinesl změny:

[Odkaz 7:](#) *Zákon o zadávání veřejných zakázek č. 134/2016 Sb.*

Vybrané části zákona schváleného v roce 2016, které mohou souviset s tzv. společensky odpovědným zadáváním veřejných zakázek a vyhrazením těchto zakázek pro ISP zaměstnávající více než 50 % OZP.

- zrušení výjimek (zhusta zneužívaných) pro ZZP50%+,
- zákon ustupuje od výhradní role kritéria ceny,

- větší důraz na společensky odpovědné zadávání,
- trvá riziko „cenového dumpingu“.

*Negativní znaky dopadů novely v podobě obav zadavatelů (formulace „bezpečných“ kritérií pro napadení zadavatele „zevnitř i zvenčí“). Absolutní nedostatek příkladů dobré praxe - deklarace a osvěta - nestačí jako přesvědčovací argument.*

## **Problém posouzení míry zdravotního postižení pro trh práce**

[Odkaz 8:](#) *Struktura uchazečů a dalších osob kategorie osob se zdravotním znevýhodněním (dále jen „OZZ“)*

Podklad zpracovaný v roce 2016 ČSSZ a doplněný AZPP ČR zachycující strukturu postižení, věku a další faktory ovlivňující zaměstnávání a jeho podporu u této „znevýhodněné“ kategorie.

- Skupina OZZ byla necitlivým rozhodnutím v roce 2011 fakticky diskriminována.
- Ani současné zahrnutí do okruhu OZP s poloviční podporou oproti invalidním zaměstnancům není

objektivní a spravedlivé k většině těchto zaměstnanců a uchazečů.

- Cílem současného postoje MPSV ČR je najít systém, který „vyčistí“ skupinu OZZ a rozdělí ji na dvě skupiny:

a) zdravotně postižené (zejména ID 1. stupně),

b) obecně znevýhodněné pro podporu ostatními nástroji APZ.

Bez plošného uplatnění diagnostických metod (EDC, BD a dalších) a individuálního přístupu, ev. s využitím pracovní rehabilitace navazující na sociální služby nelze očekávat posun k lepšímu.

*Závěr k druhé části:*

*Aktuálně schválené a projednávané legislativní změny pro rok 2018 a následující mohou být dobrým základem, stále však chybí vzájemně propojené systémové řešení navazující na koordinovaný systém rehabilitace OZP, diagnostiku zbytkového pracovního potenciálu a diferencovaný přístup k podpoře pracovních míst OZP (a dalších znevýhodněných).*



Nástroje podpory na volném trhu práce jsou administrativně složité, chybí propojení sociální podpory, chráněného trhu práce s volným trhem práce a nástroje, které by jej umožnily.

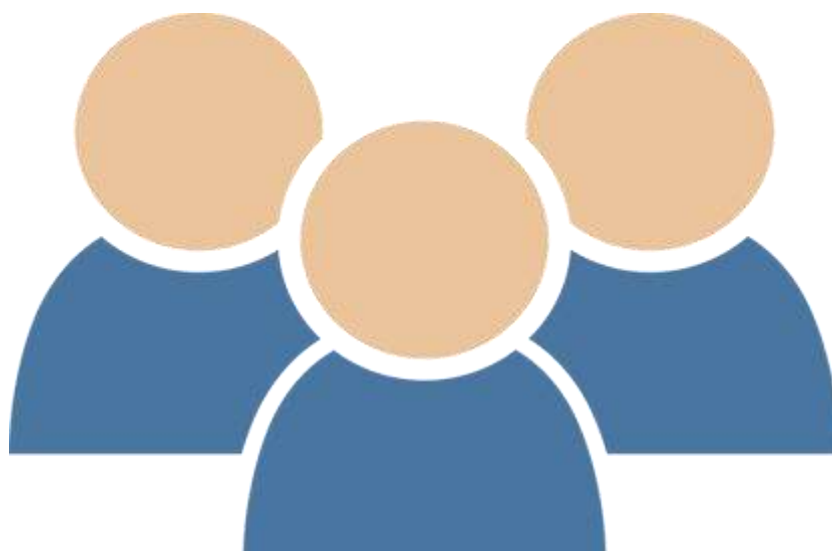
### **Komentář k odkazům:**

V textu jsou uvedeny odkazy na přílohy (1-8). Ve většině případů se jedná o dokumenty a podkladové materiály, jejichž obsah podléhá poměrně rychlé aktualizaci a nemusí být již aktuální.

V případě zájmu je možno se obrátit na odbor ZZP SČMVD v Praze nebo na Ergoeduku Proseč, které poskytnou aktuální podklady, případně doplňující informace k jejich obsahu a využití.

## 7. Diskuse, shrnutí hlavních okruhů

- *Návrhy legislativních změn*
- *Posuzování OZP pro volný a chráněný trh práce*
- *Zefektivnění podpory OZP na chráněném trhu práce*
- *Diferenciace podpory zaměstnavatelů OZP*
- *Potřebnost kooperace se speciálním školstvím*
- *Sociální marketing, sociální přidaná hodnota*
- *Sociální služba - Pracovní rehabilitace v praxi*
- *Zdravotní rehabilitace a ergodiagnostika*



## 8. Závěr

*Po uskutečněných diskusích došlo ke shodě ve vnímání reálií integračních sociálních podniků v ČR.*

*Primární rolí je být „zaměstnavatelem OZP“, ale plnohodnotný integrační sociální podnik musí plnit i další společenské role, jelikož současná situace je dlouhodobě neudržitelná.*

### **Znaky ISP:**

- *integrační personalistika*
- *organizace sociální služby*
- *schopnost propojit chráněný trh práce a speciální školství*
- *Komplexní integrace*
- *Zdravotní rehabilitace, ergodiagnostika*

*Tyto znaky, alespoň částečně, jsou sociální podniky schopny poskytovat OZP v rámci stávajících státních příspěvků.*

*Máte zájem o účast na „Roundtables“, diskusích u kulatých stolů s odborníky v oblasti sociální ekonomie, organizované vzdělávacím centrem Ergoeduka?*

*Neváhejte nás kontaktovat:*

**[www.ergoeduka.cz](http://www.ergoeduka.cz)**

**[info@ergotep.cz](mailto:info@ergotep.cz)**

**[www.scmvd.cz](http://www.scmvd.cz)**

**[ozp@scmvd.cz](mailto:ozp@scmvd.cz)**

*Těší nás, že jste si stáhli  
tento E-book.*